

Ольга Кропива

Всім доброго ранку. Запрошуємо на черговий випуск подкасту Фонду "Даємо дітям силу" - "Розмови, що дають силу". Сьогоднішня розмова буде присвячена Всесвітньому дню біженців, який відзначається 20 червня. Минулого року ми хотіли познайомити наших слухачів з досвідом біженців з точки зору дитини. Цього року ми хочемо показати, з якими викликами вони зустрічаються і що роблять організації для подолання кризи біженства, спричиненої ескалацією війни в Україні. Мене звати Ольга Кропива, я працюю у фонді "Даймо дітям силу". Сьогодні до мене приєдналася членкиня правління Рената Шредзінська, яка у своїй щоденній роботі займається політикою захисту дітей у фонді. Доброго дня.

Рената Шредзінська

Доброго ранку.

Ольга Кропива

І Моніка Кацпшак, спеціалістка з комунікацій в офісі ЮНІСЕФ у справах реагування на потреби біженців у Польщі. Доброго дня.

Моніка Кацпшак

Доброго ранку.

Ольга Кропива

За даними ООН, війна в Україні спричинила найшвидше і найбільше переміщення людей в Європі з часів Другої світової війни. У свою чергу, зі ЗМІ ми бачимо, що більшість тих, хто тікає, - це діти та їхні матері. Моніко, чи збігається ця інформація з даними ЮНІСЕФ? Яким є реальний масштаб кризи, про яку йдеться, і яка демографічна структура групи людей, що втікають, за даними ЮНІСЕФ?

Моніка Кацпшак

Так, це правда, що ви сказали. Ескалація війни в Україні призвела до найшвидшої кризи переміщення у світі та найбільшої в Європі з часів Другої світової війни. І скажу відверто, навіть найдосвідченіші співробітники ЮНІСЕФ ніколи раніше не бачили нічого подібного, що саме по собі свідчить про безпрецедентність ситуації, з якою ми зіткнулися.

Моніка Кацпшак

За нашими оцінками, на сьогоднішній день в Європі перебуває понад один мільйон 200 000 біженців з України, з яких на піку, в такий піковий момент руху людей з України до Польщі, в нашій країні було понад три з половиною мільйони біженців. І треба сказати, що щодня наш кордон перетинали понад 100 000 осіб. Зараз ця цифра трохи менша, оскільки у нас зареєстровано один мільйон 600 000 осіб, а демографічна структура така, що 40% - це діти віком до 18 років, а 52% - це переважно жінки, молоді жінки, матері. Решта 8% - це люди старшого віку. Отже, підсумовуючи цю статистику, можна сказати, що близько 90% усіх біженців з України в Польщі - це жінки та діти. Саме тому ми в ЮНІСЕФ дуже часто називаємо цю кризу кризою матері та дитини, адже саме матері та діти з України втекли в пошуках кращого життя та безпеки.

Моніка Кацпшак

Я не хотіла би, однак, наводити величезну кількість даних, бо знаю, що згодом вони вилітають з голови. Однак я можу поділитися тим, що за всіма цими даними, за всіма цими цифрами стоять історії дійсно конкретних людей, конкретних дітей, конкретних матерів, які залишили все, які були змушені відмовитися від життя, яке вони знали до цього часу, піти в невідоме, шукаючи безпеки.

Моніка Кацпшак

Коли я говорю про людей з України, які втекли від війни, у мене перед очима стоїть 6-річна Валерія з Познані, яка приїхала сюди з бабусею. Її тато загинув на самому початку війни, а мама - військовий лікар, тож вона залишилася в Україні, і невідомо, чи повернеться, і коли повернеться. Тож дівчинка приїхала сюди зі своєю бабусею. Вона сміється, посміхається, але в її очах можна побачити і тугу, і біль. Тож Валерію я дуже сильно пам'ятаю, а ще стоїть у мене перед очима Поліна, вихователька дитячого садка, яка приїхала з донькою, якій кілька років. Її чоловік, її хвора мати залишилися в Україні. І всі ці історії, які ми чуємо, - це справді історії, які розривають серце. І я хотіла би, щоб ми пам'ятали, що за всіма цими цифрами стоять конкретні історії людей, які тікали від небезпеки, від загрози здоров'ю і життю.

Ольга Кропива

Так, ти маєш рацію. Дійсно, просто чути все це, [це] розбиває серце. Ренато, просто бачачи все це, розуміючи масштаби цієї кризи, що, на твою думку, є найбільшою загрозою для цих дітей та їхніх матерів, які опинилися в цій жахливій ситуації, а також мені цікаво, чи бачиш ти якісь тенденції або зміни за останній рік у цьому питанні?

Рената Шредзінська

Так, ситуація однозначно змінилася. Моніка також про це говорила. Перш за все, кількість людей, які приїжджають до нас і вперше перетинають польський кордон, безумовно, менша, ніж це було в березні або квітні минулого року. Ми стали більш стабільними і краще знаємо, що нам потрібно

робити, завдяки неймовірній співпраці між громадянами, неурядовими організаціями, а також державними установами.

Рената Шредзінська

Звичайно, в той перший період, наскільки я пам'ятаю, це якраз кінець лютого, початок березня минулого року, це було перш за все (напевно, всі це пам'ятають), це був поспіх, ніби кожен намагався долучитися до цього. І найголовніше було (тоді в Польщі ще було холодно) забезпечити житлом, якоюсь квартирою, дахом над головою, забезпечити харчуванням. Такі базові життєві потреби для людей, які не мали тут власної мережі підтримки, бо, на щастя, дехто мав. Тут були члени сім'ї, які раніше емігрували до Польщі, або друзі. Але деякі люди дійсно не мали тут нікого, і організація цієї першої допомоги була надзвичайно важливою.

Рената Шредзінська

Ми все ще не можемо сказати, що можна вже цього не робити, тому що, по-перше, ми все ще не знаємо, як ця криза буде розвиватися. Чи справді ми більше не матимемо такої кількості нових людей, які перетинатимуть кордон з Польщею, щоб він був на такому рівні, як зараз, чи ми можемо зіткнутися з черговою хвилею? Я не люблю цього слова, тому що мова йде про людей, але чи не виникне знову ситуація, коли багато людей будуть змушені шукати притулку в нашій країні, тому що, наприклад, саме так буде розвиватися ситуація в Україні. Звичайно, ми сподіваємося, що цього не станеться, але я б сказала, що ми окріпли в цій допомозі і тепер на перший план виходять інші потреби.

Рената Шредзінська

Безпека дітей - це не те, що не було важливим від самого початку. Вона була дуже важливою від самого початку, навіть у цьому масовому русі, тому що, на жаль, у цьому хаосі великої кризи могли знайтися люди, які хотіли зловживати нею. І, звичайно, переважна більшість людей, які кинулися допомагати, мали найкращі наміри. Але, на жаль, знайшлися й ті (про яких повідомляли ЗМІ), хто намагався скористатися ситуацією.

Рената Шредзінська

У Польщі, на жаль, не існує стандартів захисту дітей, які були б обов'язковими для виконання на загальнонаціональному рівні. Такі стандарти існують у багатьох інших країнах, зокрема у Великобританії. Іншими словами, до контакту з дітьми допускаються лише особи, які не мають судимостей за сексуальні злочини, наприклад, або злочини, пов'язані з насильством над дітьми. У нашій країні таке зобов'язання поширюється лише на дуже специфічні установи, і, на жаль, воно не поширюється на ті центри, які надають, наприклад, житло, гуманітарну допомогу; це не впливає з польського законодавства.

Рената Шредзінська

Неурядові організації, які прийшли до Польщі, великі, міжнародні організації, які мають більший досвід, ніж ми, в гуманітарних кризах, в тому числі, звичайно, ЮНІСЕФ, але також багато інших, також принесли з собою вимогу, що кожен, хто бере участь у наданні допомоги, хто особливо хоче отримати вигоду від гуманітарного фінансування, повинен швидко впровадити такі стандарти захисту дітей. Що ж, це сталося лише через деякий час. Ми, як Польща, досі не маємо цих норм, хоча, можливо, я розповім про це трохи пізніше. Є певна надія, що це скоро зміниться.

Рената Шредзінська

Безумовно, евакуація дітей з інтернатних закладів з України, тобто групова евакуація дітей, була серйозним викликом для нашої країни. Дійсно, наша система в Польщі вже виглядає дуже відмінною від української. За ці роки нам вдалося досягти того, що в Польщі більше немає великих так званих дитячих будинків. Натомість діти перебувають у прийомних сім'ях або в невеликих групах, а тут евакуювали дітей з дійсно великих закладів. І це був виклик, особливо тому, що вони потрапили в таку юридичну лазівку, що вони все ще перебувають під опікою української влади, але вони знаходяться на території Республіки Польща. І тому не зовсім зрозуміло, чиї правила повинні застосовуватися, тому що якщо ми говоримо про польське законодавство, то з цією групою дітей ми повинні поводитися по-іншому. Ну, ми перебуваємо в такому кліматі.

Рената Шредзінська

Що, безумовно, було добре, і я думаю про це з гордістю, як і про роль Польщі, так це прийняття 12 березня минулого року спецзакону, який фактично зрівняв громадян України з громадянами Польщі в правах і рівнях захисту, а також у можливості користуватися різними послугами в Польщі.

Рената Шредзінська

Однак саме ті діти, яких евакуювали групами з інтернатних закладів, не були включені в спецзакон, що, на нашу думку, є очевидною прогалиною. На початку ми також побачили, що, можливо, через те, що забезпечення цих життєвих потреб було найважливішим, матері, а також самі діти, неохоче зверталися по психологічну допомогу. Існувала різниця, з якою нам ще донедавна доводилося стикатися в Польщі, що психолог - це щось сором'язливе, що до таких порад не прислухаються. І навіть коли ми у Фонді пропонували таку допомогу, то частіше мами відправляли своїх дітей: "допоможіть моїй дитині впоратися з цією ситуацією", а не користувалися нею самі.

Рената Шредзінська

Однак зараз ми бачимо, що майже півтора року вже наклали свій відбиток на цих матерів. Вони перебувають у неймовірному напруженні, їм довелося перебудувувати своє життя тут, часто самотужки, з обмеженими ресурсами, з яких їм доводилося вибирати. І ви бачите, що ця напруга починає даватися взнаки і вже має наслідки в їхньому функціонуванні. Тож зараз справді трохи

більше мам звертаються по допомогу для себе. Вони розуміють, що це не соромно, що це і є сила - знайти допомогу для себе, щоб також допомогти своїй дитині.

Ольга Кропива

Дійсно, як ти сказала, тут, у Фонді, цей культурний виклик є дуже очевидним, особливо коли йдеться про психологічну допомогу. І ми знаємо, що групові заняття - це те, що працює, люди відкриваються набагато краще, коли є дружня атмосфера, коли вони дійсно знають, що вони можуть довіряти цій людині.

Ольга Кропива

У нашому фонді є саме такі групи підтримки, де панує така дружня атмосфера, і наші терапевтки час від часу приносять якийсь корисний контент, практики, які можуть допомогти цим матерям впоратися з цією величезною травмою. І я також хотіла б коротко сказати, що ця перша хвиля (ми сказали хвиля - це таке слово, хоча, можливо, воно не відображає всі історії), але це дійсно була величезна кількість людей, і ЮНІСЕФ разом з УВКБ ООН у відповідь на все це відкрили ці два типи центрів. Перший - це "Блакитні точки". Зараз у Польщі їх шість - це місця, де можна отримати найактуальнішу інформацію, отримати першу допомогу або просто бути скерованим до потрібних центрів, будь-то медичні, освітні чи юридичні. І саме тому вони розташовані біля пунктів перетину кордону або на автовокзалах чи залізничних станціях. Тобто, саме там, куди прибувають ті люди, які потребують цієї першої інформації. У свою чергу, також відкрилися хаби "Спільно". "Спільно" - це з української мови означає "разом". Вони відкрилися в містах, де оселилося найбільше біженців, тобто в Білостоці, Познані, Лодзі, Катовіце, Любліні та Гдині. І тут, окрім такої актуальної інформації, є мовні курси, інтеграційні курси, позашкільні заходи для дітей, тобто це дійсно заходи, які мають полегшити процес адаптації до нового міста, до нової реальності. Моніко, скажи, будь ласка, це типова поведінка ЮНІСЕФ та УВКБ ООН, що вони відкривають такі центри, чи це щось виняткове? І чи є якийсь стандартний протокол, яким може користуватися ЮНІСЕФ, чи щоразу застосовується індивідуальний підхід, залежно від обставин кризи біженства?

Моніка Кацпшак

Так, "Блакитні точки" - це рішення, яке вже багато років використовують ЮНІСЕФ та УВКБ ООН. В Європі перші пункти Blue Dots були створені у 2015 та 2016 роках. Не знаю, чи пам'ятаєте ви кризу біженців у Середземномор'ї. Тоді (для нас це теж безпрецедентна ситуація), коли нам довелося терміново допомагати біженцям у Греції, Македонії, Сербії, Хорватії, Словенії - саме там були створені перші Блакитні точки в Європі, прямо на цих основних міграційних шляхах, щоб ми могли надати першу допомогу, найважливішу інформацію, куди вони можуть піти, що вони можуть зробити. Тому що вони були абсолютно безпорадні. Вони не знали, куди вони прибули, вони взагалі не знали, що з ними відбувається. Вони не знали, що буде далі. Більшість з них, звичайно, не знали місцевої мови, тому це рішення спрацювало для нас дуже, дуже добре в той час. І в цій ситуації, з якою ми зіткнулися в лютому минулого року, ми подумали: можливо, нам варто

спробувати ці Блакитні точки, тому що це спрацювало, і, безумовно, біженці з України потребуватимуть певного набору інформації, коли вони потраплять до Польщі. І фактично ці блакитні точки були створені на залізничних станціях, автовокзалах, пунктах перетину кордону. Вони знаходяться в цих місцях, створені спільно з УВКБ ООН, як ви сказали, але управляються польськими та українськими скаутами, тому що персонал є і польськомовним, і україномовним. Вони надають першу медичну допомогу, психологічну та фізичну допомогу, а також інформацію про систему охорони здоров'я в Польщі, систему освіти, про те, куди можна звернутися, як можна пересуватися між містами, де можна шукати житло. Тобто це такі пункти дійсно комплексної допомоги для людей, які добираються до Польщі. І за ці майже півтора року сотні тисяч людей скористалися послугами "Блакитних точок". У мене є дані за останні три місяці, коли трафік, як ми вже говорили, вже дещо зменшився, але за останні три місяці, послухайте, через ці пункти пройшло понад 200 000 людей, половина з них - це люди, які приїхали до Польщі вперше. І те, що я знаю від моїх колег, моїх колег по "Блакитним точкам", це люди, які перебували в Україні протягом останніх майже півтора року, тому що вони сподівалися на швидке закінчення війни. Але зараз настав момент, коли, як мені здається, ця надія потроху тьмяніє, у них закінчуються кошти. Часто це люди з далеких східних регіонів України, які вперше приїжджають до Польщі з величезним почуттям безнадії. На жаль, мушу це визнати - такі є повідомлення від наших колег з "Блакитної точки". Тож їхня ситуація дійсно дуже і дуже складна.

Моніка Кацпшак

З іншого боку, "Спільно" - це варіант однієї з наших програм ЮНІСЕФ, яку ми реалізуємо по всьому світу, - "Місця, дружні до дітей". Ці місця, дружні до дитини, створюються по всьому світу, як при поліклініках, так і при школах. Там діти можуть займатися, гратися, відчувати нормальне життя. І в контексті цієї кризи в Україні, цієї війни, ми подумали, що теж можемо побудувати щось на кшталт такого місця, дружнього до дітей. Ми назвали його "Спільно", що в перекладі з української означає "разом". І там, у цих місцях, діти і дорослі можуть отримати комплексну юридичну допомогу, психологічну допомогу, допомогу з інтеграцією. Туди діти приходять на різні гуртки та корекційні заняття, можуть отримати репетиторство та підтримку в навчанні. Центри "Спільно" вже існують у 20 українських областях по всій країні, але вони також є і в Польщі, і їхня додаткова роль полягає саме в інтеграції польських та українських дітей. Тому що, звичайно, центри "Спільно" відкриті для всіх дітей, тому всі діти можуть скористатися запропонованими там заходами, а також посправжньому вітати в нашій місцевій громаді тих, хто намагається знайти свій шлях тут, у Польщі.

Ольга Кропива

Супер. Просто зараз, можливо, я повернуся до того, про що говорила Рената, а саме про такі відправлення, що коли є гуманітарна криза, біженці завжди асоціюються з певним хаосом, і, на жаль, але є люди, які хочуть скористатися цим, і вони мають дуже і дуже погані наміри щодо тих людей, яким теоретично повинні допомагати. І я впевнена, що ЮНІСЕФ - не виняток, я впевнена, що до "Блакитних крапок", швидше за все, теж могли звернутися такі люди. Тому ми разом з фондом робимо такий проєкт, який навчає персонал. Ми дуже пишаємося цим, тому що ми навчили

250 співробітників, і кожен з них дізнався про систему захисту дітей і про те, як застосовувати ці стандарти на практиці. Ренато, я хотіла запитати тебе: як ти вважаєш, чи дійсно навчання є єдиним інструментом, чи можуть бути й інші втручання, щоб запобігти тому, щоб у цих людей взагалі не було шансів? Ти згадала про закон, як ти думаєш, чи існують якісь рішення в польському законодавстві, які можна застосувати?

Рената Шредзінська

Так, на жаль, ми ще не маємо цих рішень. Але надія є, тому що до Сейму подано законопроект, який називається "Про захист неповнолітніх", який запроваджує такі інструменти як юридичну вимогу в усіх установах, організаціях, в установах, де перебувають діти. Тому ми сподіваємося, що наші представники в Сеймі і в Сенаті швидко підтримають цей законопроект, і незабаром ми матимемо таке юридичне зобов'язання в Польщі. Однак те, що ми не маємо зобов'язання, не означає, що ми нічого не можемо зробити. Ми, як Фонд "Даємо дітям силу", з 2010 року намагаємося заохочувати установи, заклади та організації в Польщі добровільно застосовувати стандарти захисту дітей, а також ЮНІСЕФ, УВКБ ООН та інші великі міжнародні організації, які приїхали до Польщі, щоб допомогти впоратися з цією гуманітарною кризою, також вимагають від своїх партнерів дотримання таких стандартів, тому ми намагаємося заповнити цю прогалину за допомогою низової діяльності.

Рената Шредзінська

Можливо, я також зможу детальніше пояснити, що ми маємо на увазі, коли говоримо про стандарти захисту дітей - це, перш за все, перевірка того, що людина, яка претендує на роботу в нашій установі чи організації, не була засуджена за злочини проти статевої свободи або злочини здійснення насильства проти дітей. Йдеться також про кодекси чи принципи безпечних стосунків, тобто про те, що ми, як працівники тієї чи іншої установи, можемо робити по відношенню до дітей, або навіть про те, що ми повинні робити, наприклад, ставитися до всіх дітей з повагою, звертатися до них таким чином, щоб жодним чином не образити і не принизити їх. І чого ми категорично не повинні робити, тобто, наприклад, застосовувати насильство або будь-яку поведінку щодо дітей, яка може бути класифікована як сексуально відверта поведінка. Третій такий стандарт полягає в тому, що всі організації, які працюють з дітьми, повинні мати процедури втручання. Тобто, якщо ми підозрюємо, що хтось із наших співробітників або колег завдав шкоди дитині, що ми будемо робити? Кому ми повідомимо про це, якою буде процедура, яку допомогу ми запропонуємо дитині та її батькам чи опікунам? Окрема процедура, звичайно, передбачена для випадків, коли ми знаходимося, наприклад, на території школи або там, де є велика група молодих людей або дітей, якщо відбувається насильство між однолітками, які дії ми будемо вживати, як ми будемо дбати про потреби цих дітей? А також, якщо ми підозрюємо, що дитині завдають шкоди в сім'ї, якої процедури ми будемо дотримуватися, які кроки зробимо і яку допомогу запропонуємо.

Рената Шредзінська

Це, я б сказала, три основні [стандарти], яких ми, як фонд "Даємо дітям силу", закликаємо дотримуватися всі установи. Але тренінги, про які ти згадала, також дуже важливі, тому що люди, які особливо не мали справи з допомогою дітям раніше, не здатні розпізнати (бо навіть їм це робити) деякі симптоми насильства, чинники ризику. Тому навчання, безумовно, важливе, і, очевидно, в умовах такої інтенсивної кризи, яку ми спостерігаємо в Польщі вже більше року, ці навчання повинні бути адаптовані до можливостей, тому ми, як Фонд, також пропонуємо як стаціонарні тренінги, так і вебінари, а також навчальні матеріали, якими можна користуватися в будь-який час. Щоб збільшити шанси на те, що хтось ними скористається. Я рекомендую, до речі, сайт *standardy.fdds.pl*, де всі ці матеріали можна знайти і користуватися. Але я також маю сказати, що зараз я дуже вболіваю за цей законопроект, який знаходиться в парламенті, тому що він зобов'язує всіх нас. Це більше не буде залежати від доброї волі окремих установ чи організацій, а стане законодавчою вимогою, яка захищатиме як польських, так і українських дітей, а також дітей усіх інших національностей, які проживають у Польщі.

Ольга Кропива

Так, дійсно, на мою думку, це був би мега-крок вперед. І це перша категорія великих викликів. Але Моніко, чи не могла б ти розповісти про інші виклики, які спричинила ця криза біженства, з чим насправді зіткнулася міжнародна спільнота, зокрема ЮНІСЕФ, і чи можна сказати, що вони добре справляються?

Моніка Кацпшак

Перш за все, я хотіла би підкреслити те, про що вже неодноразово говорилося і про що також згадувала Рената, а саме: зусилля нашого офісу і всієї міжнародної спільноти в Польщі не були б можливими, не мали б успіху, якби не підтримка людей доброї волі, громадських організацій, партнерських організацій, а також місцевої та національної влади. Тому що за всіма цими органами влади також стоять люди, які хотіли допомогти і допомагають. Іноді анонімно, іноді офіційно, ми можемо розраховувати на їхню підтримку, але перш за все це було б неможливо без величезної кількості польських людей, які підтримують нас донині. І ця ситуація дуже унікальна, тому що ми вперше зіткнулися з такою величезною кризою у високорозвиненій країні, яка, теоретично, повинна вміти справлятися з різними кризами. Однак ситуація настільки безпрецедентна, що Польща просто опинилася перед загрозою перевантаження як служб, так і систем. Тому мені здається, що міжнародна спільнота впоралася дуже добре, але впоралася тому, що наша сила - це люди. Люди, як я вже сказала, доброї волі, які нас підтримали. І ми повинні дійсно пишатися цією турботою, цією любов'ю, цією підтримкою, яка була проявлена в Польщі до народу України.

Моніка Кацпшак

І ми впоралися, бо, як я вже казала, наша сила - це люди, які відкрили свої серця і руки для потреб інших. А коли йдеться про виклики, то, звичайно, їх дуже багато, тому що це, серед іншого виклики психічного здоров'я. Ми знаємо, що матері з України, як вже згадувала Рената, неохоче

користуються психологічною підтримкою, а я знаю, що вона дуже потрібна, тому що, згідно з дослідженням, яке ми нещодавно провели, 60% українських матерів, опитаних у Польщі, терміново потребують психологічної підтримки, тому що вони страждають від хронічного стресу, відчуття, можливо, не загрози для життя, але відчуття невизначеності. Що буде далі, що буде завтра, чи будуть вони вчити польську мову, чи будуть одразу повертатися в свою країну, чи будуть тут осідати. Тому що це дилеми їхнього життя, і, звичайно, це один із викликів - достукатися до цих матерів, запропонувати їм допомогу. Звідси наша нещодавня кампанія "Дах у твоїх руках", спрямована саме на матерів з України, в якій ми заохочуємо їх скористатися психологічною підтримкою.

Моніка Кацпшак

Виклик, звичайно, також полягає в тому, щоб залучити всіх дітей до системи освіти, чи то очної, чи то онлайн, щоб діти могли продовжувати навчання, щоб у них не було абсолютно ніякої прогалини в освіті. Я знаю, що це також дуже, дуже складно, але можливо, і ми робимо все можливе, щоб це сталося.

Моніка Кацпшак

Однією з проблем, яка, на мою думку, є стандартною для ЮНІСЕФ в усьому світі, є фінансування. І тут, я думаю, не можна заперечувати, як поляки, так і вся міжнародна спільнота, яка дуже щедро підтримала нашу реакцію, нашу реакцію на потреби біженців з України в Польщі і в сусідніх країнах, де ці потреби були найбільшими, була безпрецедентною, і ми дуже дякуємо їм за цю щедру підтримку. Пожертви від індивідуальних донорів, збір коштів національними комітетами ЮНІСЕФ, включаючи наш Польський національний комітет, мали вирішальне значення. А також офіси по всьому світу та донори з державного та приватного сектору. Ми зустрілися з величезною щедрістю. Однак, як я вже сказала, ці потреби існують постійно. Я навела приклад людей, які користуються підтримкою "Блакитних точок". Ми знаємо, що ця допомога була, є і буде потрібна. І звідси, звичайно, виклик у зборі більшої кількості коштів для підтримки тих людей, які потребують нашої допомоги найбільше.

Ольга Кропива

Так, дякую. Я теж хочу сказати те саме. Просто ми - люди з України - дійсно були дуже вражені тим, що поляки роблять для нас, і на кожній демонстрації, яку ми відвідуємо, завжди кричимо "дякую!". І це справді є цей низовий рух. Він досить сильний, і ви просто бачите, що навіть у найскладніших ситуаціях може бути щось хороше. З досвіду нашого фонду, коли йдеться про виклики, існує культурна розбіжність, скажімо, у вихованні дітей. І все ж в Україні їм дають багато самостійності. Діти дуже швидко хочуть стати дорослими. Були ситуації, коли, наприклад, 16-річний підліток приїжджає до Польщі і дивується, що не може самостійно зняти квартиру, або мама приїжджає з дитиною і виявляється, що, на жаль, вона не може залишити її з подругою, тому що вона не є законним опікуном. І це просто неможливо. Діти, особливо підлітки 16-17 років, хочуть якимось

підтримувати свої сім'ї, у них також є таке відчуття, що вони хочуть йти на роботу, хочуть підтримувати свою сім'ю фінансово. Вони просто відчувають, що вони дорослі і можуть це робити. Дуже часто їх просто експлуатують. Вони працевлаштовуються в тіньовій економіці, і, звичайно, потім з цього можуть виникнути жахливі проблеми. Ренато, я хотіла запитати, як ти бачиш вплив цього досвіду минулого року? Чи дана ситуація, наприклад, збільшила зацікавленість до системи захисту дітей, через те, що є такий великий наплив, і чи бачиш ти якісь конкретні прогалини в нашому польському законодавстві, над якими потрібно працювати далі?

Рената Шредзінська

Так, тут ти підняла дуже важливий момент, тому що дійсно ми теж, коли контактували з підлітками з України, зустрічалися з цим повним здивуванням 16-17-річних підлітків: "а чому ви весь час ставитеся до мене як до дитини? Я вже мав низку прав в Україні". Ну, так, це різне сприйняття межі дитинства. У Польщі прийнято вважати, що це 18 років, і насправді молоді люди, навіть якщо вони вже відчувають себе дорослими, не можуть бути повністю незалежними в Польщі, поки їм не виповниться 18 років. І здається, що, звичайно, можливо, в неідеальний спосіб, але все ж таки наші представники в Сеймі, наша влада намагалися знайти рішення. Тому що насправді було так, що на початку, особливо на початку цієї кризи, дуже багато молодих людей віком 16-17 років самостійно перетинали польський кордон, або їх навіть вивозили до Польщі, але просто залишали, тому що в Україні це вже є нормою і там діти можуть бути більш самостійними. Але не в Польщі. Тож у цьому спецзаконі, про який я говорила, від 12 березня минулого року, було запроваджено інститут тимчасового опікуна. Іншими словами, це не той, хто має замінити батьків, тому що це не позбавлення батьківських прав українських батьків, але це той, хто має забезпечити певну опіку над дітьми, можливість представляти їх у тих ситуаціях, коли в Польщі дитина має бути зі своїм законним опікуном. Це не зовсім законний опікун, можливо, я не буду тут вдаватися до таких детальних пояснень, але це людина, яка має наглядати за дитиною і допомагати в тих ситуаціях, коли потрібна опіка дорослої людини, або потрібна згода дорослої людини.

Рената Шредзінська

І польське законодавство передбачило такий новий інститут тимчасового опікуна, який призначається сімейним судом. Якщо ми просто знаходимо українську дитину без супроводу, тобто фактично без батьків або законного опікуна. І що насправді було незрозуміло на початку, так це те, що навіть бабуся не може представляти дитину в Польщі на підставі домовленості з батьками дитини. Тільки сімейний суд повинен призначити її тимчасовим опікуном. Є, звичайно, юридичні складнощі, але здається, що цей інститут, незважаючи ні на що, незважаючи на деякі перешкоди, довів свою цінність, що діти дійсно мають цих опікунів. Завдяки цьому вони можуть користуватися всіма правами, наданими їм Законом. Але, безумовно, існує психологічний виклик - пояснити українським підліткам, чому вони не можуть бути тут такими ж незалежними, як у своїй країні. Адже тут ми маємо велику різницю як у правовому, так і в культурному плані.

Рената Шредзінська

Те, що ми також намагалися робити як Фонд, ти згадала про ці проблеми, наприклад, про працю без офіційного працевлаштування. Так, це проблема, напевно, не тільки в Польщі, а й у кожній країні. Ми, як Фонд, незабаром після початку повномасштабної війни в Україні, відкрили телефон довіри українською та російською мовами, 116 111, щоб діти могли дзвонити нам з будь-якими питаннями, які їх турбують, в тому числі юридичного характеру або саме ті проблеми, які пов'язані з експлуатацією з боку роботодавців, але також і з багатьма іншими питаннями. І тут Моніка говорила про цю складну ситуацію матерів, які зараз змушені приймати дуже важливі рішення, взагалі з самого початку їм довелося приймати дуже важливі рішення для своєї сім'ї. Але по телефону ми бачимо, наскільки ці рішення тиснули і на дітей. Тому що мами були самі - чоловіки здебільшого на фронті. І підліток, молода людина, часто ставав довіреною особою, або був, скажімо так, обтяжений рішенням, до якого не був готовий. Діти дзвонили: "Мама питає мене, чи нам залишитися, чи повернутися назад". - І дзвонить дванадцятирічна дитина. Це не те рішення, яке може прийняти 12-річна дитина. Але я розумію тих мам, яким треба було з кимось про це поговорити. Тому я їх не звинувачую, боронь Боже. З іншого боку, просто ця ситуація змусила дітей зіткнутися з низкою викликів, які не варто відносити до дитячих. Ми сподіваємося, що цей телефон 116 111 українською та російською мовами якось допоможе і діти будуть ним користуватися. Також у нас є другий телефон 800 100 100 для тих, хто спостерігає (це вже телефон для дорослих) якусь ситуацію, пов'язану із загрозою безпеці дитини, і не зовсім знає, як реагувати. Вони також можуть зателефонувати нам, і наші консультанти допоможуть і проведуть їх крок за кроком.

Ольга Кропива

Так, звичайно. Ми торкнулися багатьох тем: правові аспекти, культурні аспекти, виклики, ризики. Моніко, можливо, я попрошу тебе якось підсумувати це і розповісти нам, на прикладі ЮНІСЕФ, про деякі з ваших найбільших успіхів. Які види діяльності були для вас найефективнішими? І, можливо, таке питання: чи можете ви, з точки зору організації, яка має такий величезний досвід, дати якісь прогнози щодо того, що станеться далі? Ми знаємо, що ситуація ніколи не буде по-справжньому стабільною, поки не закінчиться війна в Україні, але, можливо, ти можеш спробувати?

Моніка Кацпшак

Як ми вже говорили, ситуація в Польщі була безпрецедентною, і цей контекст ситуації в Польщі мав для нас вирішальне значення, тому що в Польщі немає таборів біженців, нам не довелося створювати школи або медичні центри, як це відбувається в дуже багатьох країнах світу, де ЮНІСЕФ присутній вже багато-багато років, і в багатьох місцях нам довелося або доводиться створювати все з нуля. Немає структур, немає нічого. Ми приходимо, у нас є якийсь протокол, план, ми будуємо школу, ми будуємо лікарню. Тут ситуація була зовсім інша. Як я вже казала, немає таборів біженців, є структури, є місцева влада, національна влада. Тому ми повинні були досить швидко придумати план для Польщі, як діяти тут, щоб ця допомога була якомога ефективнішою. Тому ми дуже швидко підписали угоди з дванадцятьма містами Польщі, де перебуває близько 75% біженців, і угоди з чотирма міністерствами, які є ключовими для допомоги біженцям з України.

Моніка Кацпшак

І те, що ми також побудували офіс з нуля. Ми почали з невеликого конференц-залу, через співробітників, які приїжджали на кілька місяців з інших куточків світу, щоб підтримати нас своїми знаннями, досвідом, до сьогодні, коли ми маємо дійсно супер-команду. Ми найняли людей, фахівців з програмування та операцій, які дійсно знають свою справу тут, у Польщі, і я думаю, що це наш великий успіх, що нам вдалося знайти цей план для Польщі, щоб ми могли допомогти якнайшвидше. Тому що іноді справа не в тому, щоб надати щось швидко, а в тому, щоб переконатися, що це дійсно відповідає потребам, і що це саме те, що потрібно тим людям, які дійсно мають таку потребу, які потребують психологічної підтримки, які потребують вакцинації дитини, які потребують зарахування до школи. Це те, на чому ми зосередилися дуже сильно на самому початку. І, звичайно, наша реакція буде змінюватися залежно від того, чого потребують люди з України та біженці в Польщі. Тож, безумовно, попереду нас чекає велика-велика робота.

Моніка Кацпшак

Однак у цьому аспекті допомоги мені абсолютно складно вказати на якийсь конкретний великий успіх, тому що для нас успіх - це просто кожна людина, якій ми змогли допомогти. Я знаю, що це може звучати трохи пишномовно, але насправді, коли я відвідую "Спільно", коли я відвідую "Спинки", ці місця для наймолодших дітей до шести років, своєрідні ясла, дитячий садок, де мами можуть залишити свою дитину на вісім годин на день, піти на роботу, вони знають, що про дитину подбають. Коли я відвідую такі місця і бачу, що дітям весело, вони мають що поїсти, вони мають освітню підтримку, психологічну підтримку. Це дуже сильно розчулює серце. Тому що поки діти потребують нашої допомоги, ми також будемо тут, щоб допомогти їм. Тож це дійсно також конкретні історії, які я маю десь у своїй пам'яті. Мами дітей, які дуже дякували нам, тому що з нашою допомогою, з допомогою партнерських організацій, таких як фонд "Даймо дітям силу", ми дійсно можемо робити чудову роботу. І я думаю, що це наша найбільша сила та успіх, що ми можемо принести ту допомогу, яка найбільше потрібна людям, які її потребують.

Ольга Кропива

Я думаю, що це гарний підсумок, тому що Рената підтвердить, що як Фонд, який дає дітям силу, ми також пишаємося кожною нашою дією і кожною людиною, до якої ми змогли дійти. Велике спасибі моїм співрозмовницям: Моніці Кацпшак - дуже дякую, що приєдналася до нас сьогодні. І Ренаті Шредзінській.

Рената Шредзінська

Дуже дякую.

Ольга Кропива

Я також хочу подякувати вам і запросити вас послухати наступний випуск розмов, що дають силу. Вже незабаром.

Фонд “ Даємо дітям силу” вже понад 30 років захищає дітей від насильства та сексуальних зловживань. Ми допомагаємо безпосередньо через Центри допомоги дітям та Лінію допомоги дітям та молоді 116 111, а також підтримуємо батьків та навчаємо фахівців у сфері освіти. Дізнайтеся більше про нашу роботу заради дитинства без насильства. Ми є на Facebook, Instagram, LinkedIn, YouTube, Spotify та www.fdds.pl.